

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญ และปัญหา

ประเทศไทย เฮมพ์เป็นพืชที่มีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของชาวเขา ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของชนเผ่าม้งมายาวนาน โดยใช้เส้นใยในการทอเสื้อผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ตามความเชื่อดั้งเดิม ชาวม้งจะใช้เส้นด้ายที่ทำมาจากเส้นใยเฮมพ์มัดมือให้เด็กที่เกิดใหม่ ผลิตเสื้อผ้าจากเส้นใยเฮมพ์เพื่อเก็บไว้สวมใส่ในวันปีใหม่ ชาวม้งที่เสียชีวิตแล้วศพจะต้องใช้เครื่องแต่งกาย รองเท้า และเชือกมัดศพที่ทำจากเฮมพ์ เป็นต้น ดังนั้นสำหรับชาวเขาเผ่าม้งแล้ว เฮมพ์นับเป็นพืชที่ต้องปลูกเอาไว้ใช้ เพื่อตอบสนองความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและใช้ในวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ

แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายยังจัดว่าเฮมพ์เป็นพืชเสพติดให้โทษประเภทที่ 5 ทำให้ไม่สามารถเพาะปลูกเฮมพ์ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมาใน พ.ศ. 2547 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระราชเสาวนีย์ให้ศึกษาและส่งเสริมให้เกษตรกรชาวเขาปลูกเฮมพ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มในครัวเรือน และจำหน่ายสู่ตลาด ตลอดจนเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพและสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ดังนั้นมูลนิธิโครงการหลวง และสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์และความสำคัญของเฮมพ์ จึงได้ศึกษารวบรวมเมล็ดพันธุ์เฮมพ์ในพื้นที่ต่างๆ และได้นำมาทดลองปลูก โดยได้รับอนุญาตปลูกอย่างถูกต้องตามกฎหมายจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) กระทรวงสาธารณสุข โดยในระยะแรกได้คัดเลือกพันธุ์ให้มีสารเสพติดต่ำ และศึกษาวิจัยด้านการเพาะปลูกเป็นหลัก ซึ่งจากการวิจัยและพัฒนาเฮมพ์ที่ผ่านมา สามารถขอขึ้นทะเบียนพันธุ์เฮมพ์ที่มีสาร THC ต่ำได้ 4 พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์ RPF 1 คัดเลือกจากพันธุ์ห้วยห้อย มีปริมาณสาร THC 0.07 % พันธุ์ RPF 2 คัดเลือกจากพันธุ์ V50 มีปริมาณสาร THC 0.11 % พันธุ์ RPF 3 คัดเลือกจากพันธุ์แม่สาใหม่ มีปริมาณสาร THC 0.10 % พันธุ์ RPF 4 คัดเลือกจากพันธุ์ปางอุ๋ง มีปริมาณสาร THC 0.27 % ซึ่งถือว่ามีความเหมาะสม THC ต่ำ ซึ่งยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาพันธุ์เฮมพ์ที่ให้ผลผลิตสูงและเหมาะสมกับสภาพการเพาะปลูกเชิงพาณิชย์อย่างต่อเนื่อง

ด้านการจัดการและเขตกรรม พบว่าความเหมาะสมของพันธุ์เฮมพ์ที่ปลูกในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งการเลือกใช้พันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ปลูกมีผลให้ได้ผลผลิตสูงสุด โดยพบว่าพื้นที่ที่มีความสูงตั้งแต่ 185-1,369 เมตรจากระดับน้ำทะเล พันธุ์ RPF3 มีความเหมาะสมและให้ผลผลิตสูงสุด ยกเว้นพื้นที่ความสูง 600-700 เมตรจากระดับน้ำทะเล พันธุ์ RPF1 มีความเหมาะสมและให้ผลผลิตสูงสุด สำหรับระยะการปลูกที่มีความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่จะมีความแตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับวัตถุดิบและปัจจัย

ในการนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งระยะปลูกที่แนะนำให้ปลูกจะเป็นการปลูกแบบเป็นแถวแบบ 10 แถว หรือ 5 แถว (ระยะห่างระหว่างแถว 10-20 เซนติเมตร) แล้วเว้นระยะ 50 เซนติเมตรทุกๆ 10 แถว หรือ 5 แถว ซึ่งจะให้ผลผลิตมากที่สุด ส่วนการผลิตเมล็ดพันธุ์เฮมพ์ระยะปลูกที่ใช้อยู่ในปัจจุบันคือ ระหว่างแถว 1 เมตร ระหว่างต้น 1 เมตร แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มี การทดสอบระยะปลูกที่เหมาะสมที่สามารถให้ผลผลิตเมล็ดเฮมพ์มากที่สุด นอกจากนั้น การศึกษาการจัดการระบบการปลูกเฮมพ์ภายใต้ระบบควบคุม เพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพเส้นใย ในแต่ละพื้นที่ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะในแต่ละพื้นที่ที่มีสภาพพื้นที่ และสถานะธาตุอาหารพืชและสภาวะความอุดมสมบูรณ์ของดินแตกต่างกัน ดังนั้น การจัดการระบบการปลูกเฮมพ์ที่เหมาะสมจึงมีผลช่วยให้ได้ผลผลิตและคุณภาพเส้นใยเฮมพ์ที่ดี และปัจจุบันการส่งเสริมการปลูกเฮมพ์ให้เป็นพืชเศรษฐกิจนั้นพืชอื่นที่เฮมพ์จะสามารถเข้าไปทดแทนพื้นที่ปลูกได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกษตรกรได้รับประโยชน์และรายได้สูงสุดได้แก่ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาศักยภาพการปลูกเฮมพ์เพื่อทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นข้อมูลในการสนับสนุนการส่งเสริมเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจต่อไป

ดังนั้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 นี้ จึงวางแผนดำเนินงานชุดโครงการวิจัยและพัฒนาการเพาะปลูกและแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเฮมพ์ เพื่อการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะปลูกเฮมพ์ และวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการแปรรูปเฮมพ์ โดยปรับใช้เทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องจักร เพื่อเป็นแนวทางไปสู่การพัฒนาเฮมพ์เป็นพืชเศรษฐกิจต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาวิจัยและพัฒนาการเพาะปลูกและการเก็บเกี่ยวเพื่อเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต
- 2) เพื่อศึกษาศักยภาพการปลูกเฮมพ์เพื่อทดแทนข้าวโพดเลี้ยงสัตว์